

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Εκτιμήσεις του ΝΚΑ και πρόσκληση σε δημόσια συζήτηση αλλά και σε ενέργειες

Η εκφυλιστική πορεία του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ

Ο αντισυστημικός και δραστήριος ΣΑΔΑΣ της δεκαετίας του '70, για να μην αναφερθούμε στις παλιότερες δόξες της δικτατορίας και των προδικτατορικών πραγματικών επιστημονικών συνεδρίων, εξελίχθηκε σταδιακά σε εργαλείο ιδιοτελούς αξιοποίησης και εξυπηρέτησης της εκάστοτε κυβερνητικής πολιτικής. Η διοίκηση του Συλλόγου ελέγχθηκε από τις κυβερνητικές παρατάξεις της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ συνήθως με τη συνεργασία την υποστήριξη ή ανοχή ενός τμήματος της αριστεράς των “ρωγμών”. Το ρεύμα αυτό της αριστεράς υποστήριξε τη θεωρία της αξιοποίησης των “ρωγμών” του συστήματος με στόχο τη διεύρυνσή τους, τη δημιουργία αντισυστημικών εστιών μέχρι μέχρι την τελική διάρρηξη, όμως πολλοί εκπρόσωποί του, στον σύλλογο αλλά και γενικότερα, αξιοποίησαν τη διέλευση μέσα από τις “ρωγμές” για λογαριασμό τους με αποτέλεσμα την ατομική ή και ομαδική ενσωμάτωσή τους στο υπάρχον σύστημα, που είναι ιδιαίτερα ανεκτικό και έχει αποδειχθεί αρκετά ικανό να αφομοιώνει τέτοιες προσπάθειες.

Με την πάροδο των χρόνων ο Σύλλογος απαξιώθηκε στα μάτια των συναδέλφων και εγκαταλείφθηκε από τη συντριπτική πλειοψηφία τους. Αντίθετα, απέκτησε αυξανόμενη αξία για μικρές ομάδες συναδέλφων συγκεντρωμένων γύρω από μέλη των διαδοχικών διοικήσεων, που τον χρησιμοποίησαν όσο περνούσε ο καιρός όλο και περισσότερο για ποικίλες προσωπικές ή “παραταξιακές” επιδιώξεις όπως πανεπιστημιακή καριέρα, πρόσληψη και ανέλιξη στο δημόσιο, αξιοποίηση εκπροσωπήσεων για επαγγελματικές εξυπηρετήσεις (όπως π.χ. μέσω των ΕΠΑΕ) ακόμα και για την προώθηση φωτογραφικών διατάξεων νόμου (π.χ. ημιυπαίθριοι ΓΟΚ) ή και ολόκληρων νόμων (όπως π.χ. Ο ΝΟΚ). Ο Σύλλογος λειτούργησε ακόμα και ως μέσο για δημιουργία δημόσιας εικόνας, ψευδαίσθησης κοινωνικής “ανόδου”. Μεγάλη σημασία στις εξελίξεις είχε η άρνηση μεγάλων περιφερειακών Συλλόγων Αρχιτεκτόνων να συμμετάσχουν στη δημιουργία ενός πλήρως πανελληνίου Συλλόγου που δεν θα εκπροσωπούσε απλώς την πλειοψηφία αλλά το σύνολο του κλάδου. Σε μεγάλο βαθμό και οι περιφερειακοί Σύλλογοι χρησιμοποιήθηκαν στην κλίμακά τους ανάλογα με τον Πανελλήνιο για ιδιοτελείς επιδιώξεις.

Στο μεταξύ, παράλληλα με την εκφυλιστική αυτή πορεία του Συλλόγου, εκτός από την λήσχη με το όνομα “Αρχιτεκτονική Εταιρεία” (προχουντικός αντισύλλογος της δεξιάς), που πραγματοποίησε μερικές σποραδικές δραστηριότητες, πολύ πιο δραστήριο ήταν, και σε ένα βαθμό παραμένει, το ΕΙΑ (Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής) ένα ελιτίστικο κλειστό club χωρίς ιδεολογικές αναφορές, το οποίο δημιουργήθηκε από συναδέλφους που αποσύρθηκαν από τον ΣΑΔΑΣ το 199... διοργανώνοντας σειρά εκδηλώσεων με ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον.

Η προσπάθεια του Νέου Κινήματος Αρχιτεκτόνων

Το 1991 δημιουργήθηκε το Νέο Κίνημα Αρχιτεκτόνων. Φιλοδόξησε να αποτελέσει μια κίνηση μελέτης, οργάνωσης και διεκδίκησης σε σχέση με τα θέματα που αφορούν την αρχιτεκτονική, την πολεοδομία και τους αρχιτέκτονες, από τη σκοπιά των αρχιτεκτόνων που ζουν από τη δουλειά τους. Στα πλαίσια του Συλλόγου λειτούργησε ως παράταξη και επιδίωξε να αντιπαρατεθεί στις χωρίς αρχές συνεργασίες για τη διανομή των αξιωμάτων του Συλλόγου. Κάνει μια διαρκή προσπάθεια συνεργασιών, στην οποία κατά καιρούς ανταποκρίθηκαν συνάδελφοι ποικίλων αριστερών πεποιθήσεων. Σε σχέση με τις υπόλοιπες παρατάξεις του Συλλόγου, κατά τα τελευταία χρόνια βρέθηκαν αρκετά θέματα συμφωνίας με τη Συσπείρωση Αριστερών Αρχιτεκτόνων, η οποία εγκατέλειψε τη στάση της λευκής ψήφου, που τηρούσε επί χρόνια σε βασικές ψηφοφορίες, όπως στους απολογισμούς πεπεραγμένων των διοικήσεων. Με τη Συσπείρωση παρουσιάστηκαν και σοβαρές περιπτώσεις διαφωνιών, όπως με την αύξηση της θητείας του ΔΣ από 2 σε 3 χρόνια. Στην πορεία που περιγράφουμε υπήρξε εντυπωσιακή άνοδος της απήχησης του Νέου Κινήματος, η οποία ανακόπηκε το 2008 μετά από την απόφαση του ΚΚΕ να αποχωρήσει από αυτό και να επαναδραστηριοποιήσει μετά από 17 χρόνια την Πανεπιστημονική (τις θέσεις και του Νέου Κινήματος και την σχετική ανακοίνωση του ΚΚΕ για τις αιτίες της δάσπασης μπορεί να βρεί κανείς στο φύλλο 21 του Εκτός Σχεδίου www.neokinima.gr).

Το Νέο Κίνημα Αρχιτεκτόνων δεν είναι κίνημα διαμαρτυρίας, επιδιώκει πάντα συγκεκριμένα αποτελέσματα με βάση τις διακηρύξεις και τις ειδικότερες θέσεις του. Εκτός από τη δράση του μέσα στον Σύλλογο πήρε την πρωτοβουλία της διοργάνωσης εκδηλώσεων με ευθύνη του, ανεξάρτητα από τις διαδικασίες του Συλλόγου, επειδή θεωρούσε ότι ο Σύλλογος λόγω της κατάστασής του δεν μπορούσε να ανταποκριθεί σε κάτι τέτοιο, ή δεν ήταν σωστό να εμπλακεί σε αυτές. Το 2003 διοργάνωσε το τριήμερο συνέδριο “Μετασχηματισμοί της Ελληνικής Πόλης-Σοσιαλιστική θεωρία, προοπτικές και καθημερινή πράξη” και το 2011 την ημερίδα “Οι δημόσιοι χώροι ως κοινωνικό αγαθό σε κρίση” (Τα πλήρη πρακτικά των δύο διοργανώσεων έχουν εκδοθεί από το Νέο Κίνημα Αρχιτεκτόνων).

Το Νέο Κίνημα ποτέ δεν έβαλε ως στόχο να οικειοποιηθεί τον Σύλλογο μέσω οποιασδήποτε συνεργασίας με άλλες παρατάξεις, αλλά αντίθετα να ανοίξει τον Σύλλογο σε όλους τους συναδέλφους. Και στις επιστημονικές συναντήσεις που το ίδιο διοργάνωσε με πρωτοβουλία του, ανεξάρτητα από τις διαδικασίες του Συλλόγου, φιλοξενήθηκαν, χωρίς αποκλεισμούς, όχι μόνο διαφορετικές αλλά και αντίθετες απόψεις από αυτές του Νέου Κινήματος.

Οι εξελίξεις της τελευταίας πενταετίας

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων το Νέο Κίνημα προσπάθησε να δημιουργήσει ενός είδους μέτωπο των αρχιτεκτόνων που ζούν από τη δουλειά τους, μέσα από μια σταθερή συμπόρευση των παρατατάξεων που δεν είχαν συμπράξει συστηματικά στη συγκρότηση των

διοικήσεων που είχαν την κύρια ευθύνη για την απαξίωση του Συλλόγου. Η προσπάθεια ξεκίνησε με μια “πρόσκληση σε διάλογο” που απευθύνθηκε το 2010 στην Πανεπιστημονική, την Ανεξάρτητη Αριστερή Κίνηση και τον Αριστερό Αντίλογο. Οι δύο τελευταίες παρατάξεις εκπροσωπούσαν όλες τις ειδικότητες των μηχανικών στο ΤΕΕ. Την πολύχρονη περιπέτεια αυτού του διαλόγου μπορεί να παρακολουθήσει κανείς μέσα από τα Εκτος Σχεδίου ξεκινώντας από το φύλλο 23 στο www.neokinima.gr. Η προοπτική της συμπόρευσης και η πολύχρονη σχετική προσπάθεια ανέστειλαν κάθε αυτόνομη δραστηριότητά μας περιορίζοντας το Νέο Κίνημα μόνο σε ρόλο παράταξης του Συλλόγου.

Στο μεταξύ, με την ανάπτυξη της επιρροής του ΣΥΡΙΖΑ αυξήθηκε και η επιρροή της Συσπείρωσης, η οποία εξελίχθηκε σιωπηρά σε άτυπη αλλά αποκλειστική πράταξή του στον ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ κυρίως στην Αττική. Στο ΤΕΕ επίσημη παράταξη του ΣΥΡΙΖΑ είναι η προ τριετίας δημιουργημένη ΡΠΜ. Παράλληλα το 2011, κατά την πάγια παράδοση του χώρου, από τη Συσπείρωση αποσπώνται συνάδελφοι του περιβάλλοντος του ΑΝΤΑΡΣΥΑ και μαζί με νεώτερους από τις παρέες των ΕΑΑΚ δημιουργούν την ΑΚΕΑ. Η σύγκληση με την ΑΚΕΑ και τη Συσπείρωση σε μια σειρά σημαντικών ζητημάτων μας είχε οδηγήσει στην εκτίμηση ότι θα μπορούσε να οργανωθεί η σταθερότερη συμπόρευση μαζί τους με στόχο την αλλαγή συσχετισμού δυνάμεων στον Σύλλογο.

Η διαδικασία αυτή μετά από πολύχρονη άκαρπη προσπάθεια υποβαθμίστηκε τελικά το 2015 σε μια όχι και πολύ ενθουσιώδη συμφωνία για τη συγκρότηση του τελευταίου ΔΣ του Τμήματος Αττικής του Συλλόγου. Σε επιβεβαίωση της εκτίμησης αυτής 5 μήνες αργότερα η Συσπείρωση και η ΑΚΕΑ κατά τη συγκρότηση του τελευταίου ΔΣ του Πανελληνίου προσχώρησαν πλήρως στην λογική των συμφωνιών χωρίς αρχές (και χωρίς εξηγήσεις) για τη συγκρότηση του προεδρείου και τη διανομή των αξιωμάτων του ΔΣ, στην οποία όπως είναι αυτονόητο το Νέο Κίνημα Αρχιτεκτόνων δεν υπήρχε περίπτωση να συμμετάσχει με τον εκπρόσωπό του. Η πλειοψηφία της διοίκησης του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ τα μεγάλα προβλήματα των συναδέλφων, όπως το ασφαλιστικό και το φορολογικό, τα διεκπεραίωσε με ανακοινώσεις της μιας παραγράφου, ταυτιζόμενη ουσιαστικά με τους φορείς των δικηγόρων των γιατρών και το ΤΕΕ, που προέβαλαν τα αιτήματα των επιστημόνων με μεγάλα εισοδήματα και πέτυχαν βελτιώσεις. Επιμόνως ασχολούμενη με άλλα απέδειξε στην πράξη ότι δεν εκπροσωπεί την πλειοψηφία των αρχιτεκτόνων. Η ανάγνωση και μόνο των Ημερήσιων Διατάξεων του ΔΣ είναι αρκετή για να βγάλει κανείς συμπέρασμα. Όμως η ανυπαρξία αποφάσεων ακόμη και προτάσεων είναι πρωτοφανής.

Πώς έχει διαμορφωθεί η κατάσταση

Στη πορεία αποδείχθηκε ότι η “κατάληψη” της διοίκησης του Συλλόγου με κορμό τη Συσπείρωση και την ΑΚΕΑ δεν είχε ως σκοπό το άνοιγμά του στους συναδέλφους που ζούν από τη δουλειά τους, αλλά την χρησιμοποίησή του από έναν κλειστό κύκλο και τον αποκλεισμό από τις διαδικασίες του ακόμα και των λίγων εκτός του κύκλου συναδέλφων, που εξακολουθούν να

παρακολουθούν τα του Συλλόγου και να ενδιαφέρονται γι' αυτόν. Η “άτυπη”, “αντιγραφειοκρατική”, στη πραγματικότητα χαοτική, λειτουργία, με συχνές κατάφορες παραβιάσεις των δημοκρατικών κανόνων με εκκωφαντικό παράδειγμα την υπόθεση Biennale (βλ. Εκτος Σχεδίου φύλλο 28 και στο www.neokinima.gr) βαφτίζεται “συλλογικότητες”, “συνεργατισμός” κ.λπ., δυσφημίζοντας έννοιες σαν κι' αυτές, που εμφανίζονται να είναι σε αντίθεση με στη συνδικαλιστική δημοκρατία και βεβαίως στην περίπτωση μας χρησιμοποιούνται εναντίον της. Η πρακτική αυτή συχνά συνδυάζεται με ευαίσθητα θέματα που συγκινούν τους συναδέλφους και την κοινωνία και κάνει ιδιαίτερα δυσάρεστη την κριτική των διαδικασιών διεκπεραίωσής τους.

Οι προηγούμενες διοικήσεις προσπάθησαν να περιορίσουν τα μέλη του Συλλόγου με προτάσεις, όπως δημιουργία πολιτιστικού αρχιτεκτονικού φορέα (κάποιου είδους νέας λέσχης ή ΜΚΟ) ή με την προώθηση π.χ. προτάσεων συνδρομής 200,00€ το χρόνο. Η σημερινή διοίκηση φαίνεται να αδιαφορεί για την επιβίωση του Συλλόγου ως οργανισμού, μάλλον γιατί χρειάζεται μόνο τη σφραγίδα του, την οποία θα μπορούν να χρησιμοποιούν όσοι έχουν την οικονομική άνεση να την περιφέρουν με δικά τους έξοδα ανά την Ελλάδα ή και στο εξωτερικό. Φαίνεται λοιπόν ότι δεν ήταν ακριβώς βλακώδης η απαξιωτική πρόταση των Συσπείρωση και ΑΚΕΑ (την υποστήριξε και η Πανεπιστημιακή) για ετήσιες συνδρομές 5,00€, 2.50€, 1,25€, και 0,725€ που σε αντίθεση προς το Νέο Κίνημα Αρχιτεκτόνων προωθήθηκε και εγκρίθηκε από την τελευταία εκλογαπολογιστική Αντιπροσωπεία του Συλλόγου. Αυτή μπορεί έστω και καθ' υπερβολήν να ερμηνευτεί: “Ελάτε χωρίς λεφτά να μας ψηφίσετε, και εμείς που έχουμε θα σας διοικήσουμε και θα σας εκπροσωπήσουμε. Όσοι είσαστε δικοί μας θα τα μαθαίνεται όλα πρώτοι και θα έχετε προνόμια, αρκεί να αφομοιωνόσαστε οι ίδιοι και οι απόψεις σας στις συλλογικότητές μας”. Δύο ελίτ: Η απροσχημάτιστη οικονομική ελίτ και η ελίτ της “αμφισβήτησης” (δηλαδή η προαναφερθείσα πρακτική των ρωγμών σε νέα έκδοση). Οι εξελίξεις που παρατέθηκαν πολύ συνοπτικά, υποχρέωσαν το Νέο Κίνημα Αρχιτεκτόνων να αποσύρει το εκπρόσωπό του και από το προεδρείο του ΔΣ του Τμήματος Αττικής (βλ. www.neokinima.gr), ο οποίος όμως, ως μέλος του ΔΣ, συνεχίζει την προσπάθεια που έχει χρεωθεί δηλαδή την Περιφερειακής Οργάνωσης του Τμήματος Αττικής με την συγρότηση επιτροπών του Τμήματος στις 8 Περιφερειακές ενότητες, η οποία άλλωστε ήταν πρόταση του Νέου Κινήματος και αποτελεί μια από τις ελάχιστες πράξεις ανοίγματος σε όλους στους συναδέλφους.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι τα φαινόμενα που περιγράψαμε δεν παρατηρούνται βεβαίως μόνο στον Σύλλογό μας. Με διαφορετική μορφή ανάλογα με τον κάθε χώρο αποτελούν επιμέρους εκδηλώσεις του γενικότερου εκφυλισμού του μαζικού κινήματος όχι μόνο σε εθνική αλλά σε πολλές περιπτώσεις και σε διεθνή κλίμακα. Οι εργαζόμενοι μοιάζει να έχουν ξεχάσει την αναγκαιότητα και την τέχνη της οργάνωσης και του αγώνα. Απογοητευμένοι από τα εκφυλιστικά φαινόμενα των μαζικών φορέων και την κυριαρχία των συνήθως φαύλων μειψηφιών που τους διοίκησαν για χρόνια, λόγω της έλλειψης συστηματικής κριτικής της ιστορικής εμπειρίας, παγιδεύονται στην αδράνεια ή στην ευκολία των άτυπων κινημάτων. Τα τελευταία, ενώ υποτίθεται ότι αυτό θέλουν να αποφύγουν, συνήθως αποτελούν κινήματα ομοφωνίας. Επειδή δεν είναι δυνατόν πρακτικά, ή και δεν θέλουν, να έχουν τυπικές διαδικασίες έκφρασης γνώμης και διαπίστωσης της θέλησης της

όποιας πλειοψηφίας υποκύπτουν σε μία επίσης άτυπη και ανομολόγητη διαδικασία αυτοπροστασίας δια του σταδιακού αποκλεισμού ή της αποθαρρυνσης της αντίθετης άποψης, όπως και μέσω της διάσπασης σε ομάδες ομοιοούτων,

Είναι πολύ συχνό το φαινόμενο τέτοια άτυπα κινήματα να στηρίζονται ή ακόμα και υποκινούνται από την κατά τόπους ή την διεθνή οικονομική ολιγαρχία, όπως για παράδειγμα τα εθνικιστικά και φασιστικά κινήματα ή οι “πορτοκαλί επαναστάσεις εκδημοκρατισμού” των χωρών της ανατολικής Ευρώπης. Ακόμη όμως και όταν προβάλλουν πραγματικά λαϊκά αιτήματα, παρά τη μαζικότητά τους, εύκολα εκτρέπονται, εκφυλίζονται ή σφαγιάζονται, όπως π.χ. συνέβη με την πρόσφατη αραβική άνοιξη. Σημαντική, όχι φυσικά μοναδική, αιτία της αδυναμίας τους είναι και η υστέρηση στην οργάνωση.

Τι θα κάνει το Νέο Κίνημα Αρχιτεκτόνων μέσα και έξω από τον Σύλλογο

Το θέμα της συλλογικής οργάνωσης των αρχιτεκτόνων σε ένα πανελλήνιο αντιπροσωπευτικό φορέα παραμένει κεντρική επιδίωξή μας. Δεν μας αρέσει το ενδεχόμενο να γίνουμε μια παράξενη χώρα που δεν θα έχει Σύλλογο Αρχιτεκτόνων, όμως η ματαίωση αυτής της προοπτικής με το σημερινό συσχετισμό δυνάμεων δεν εξαρτάται μόνο από το Νέο Κίνημα. Το Νέο Κίνημα αναγνωρίζει ότι υπερεκτίμησε τις δυνατότητες συμπόρευσης, ακόμα και απλής συνεργασίας, με βάση ένα πρόγραμμα ΔΣ με τη Συσπείρωση και την ΑΚΕΑ, οι οποίες δυνατότητες άλλωστε διαφεύστηκαν στην πράξη. Η υπερεκτίμηση αυτή προκάλεσε τη σπατάλη δυνάμεων σε μια διαδικασία που αποδείχθηκε άκαρπη.

Ο δυσμενής συσχετισμός δυνάμεων και η νοοτροπία που επικράτησε άλλη μια φορά στον Σύλλογο μας υποχρεώνουν να επανέλθουμε στην πρακτική της προηγούμενης περιόδου, δηλαδή της συμμετοχής στο Σύλλογο μέσω προτάσεων και τοποθετήσεων ανά συγκεκριμένο θέμα με βάση τις θέσεις μας, όπως επίσης και μέσω της δημοσιοποίησης της άποψής μας για τα τεκταινόμενα, ως μιας συμβολής στην απαιτούμενη διαφάνεια. Από την άλλη, στην προσπάθεια της επιδίωξης συγκεκριμένων αποτελεσμάτων, στο περιβάλλον που αυτά είναι δυνατόν να επιτευχθούν, θα επανέλθουμε στην πρακτική της αυτόνομης δραστηριοποίησης του Νέου Κινήματος, κυρίως για δραστηριότητες που δεν είναι δυνατό ή σε άλλες περιπτώσεις δεν είναι σωστό να γίνουν μέσα από τα συλλογικά όργανα. Καλούμε τους συναδέλφους να συμμετάσχουν στις ακόλουθες διοργανώσεις που ετοιμάζονται με πρωτοβουλία μας από το Φθινόπωρο και συγκεκριμένα:

1. Ασφαλιστικό - προβλήματα και αιτήματα με βάση τα νέα δεδομένα
2. Θεσμικό πλαίσιο άσκησης του επαγγέλματος (επαγγελματικά δικαιώματα, δημόσιες συμβάσεις, απελευθέρωση επαγγελματιών κ.λ.π.)
3. Σημερινό θεσμικό πλαίσιο για τη Χωροταξία - Πολεοδομία